

MASARYKOVA UNIVERZITA

**ZÁKLADY TEORIE PRÁVA IV.
Právní norma II.
Právní vztahy**

Právní norma - druhy

➤ **podmíněné – nepodmíněné**

➤ **perfektní – imperfektní**

➤ nepodmíněná imperfektní

➤ „Hlavním městem České republiky je Praha.“

➤ podmíněná imperfektní

➤ „Jestliže zákonní zástupci jsou povinni též spravovat majetek těch, které zastupují, a nejde-li o běžnou záležitost, je k nakládání s majetkem třeba schválení soudu.“

❏ **KOGENTNÍ (KATEGORICKÉ) x DISPOZITIVNÍ**

- ❏ „Má-li prodávající předmět koupě odeslat na místo splnění nebo určení, platí, že věc byla předána v době, kdy byla předána k přepravě, pokud nebylo dohodnuto jinak.“

❏ **RELATIVNĚ ABSTRAKTNÍ x RELATIVNĚ KONKRÉTNÍ**

- ❏ „(1) Parlament může na návrh vlády vyhlásit stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.“

- ❏ „(2) K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.“

- ❏ „Při přímém vyznačení jsou hraniční znaky osazeny v čáře státních hranic. Při nepřímém vyznačení jsou hraniční znaky umístěny střídavě nebo v párech po obou stranách čáry státních hranic.“

❏ **TAXATIVNÍ x DEMONSTRATIVNÍ**

- ❏ „Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.“

☞ ALTERNATIVNÍ x KUMULATIVNÍ

- ☞ „Ke zřízení právnické osoby je potřebná písemná smlouva nebo zakládací listina, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.“
- ☞ „Propuštění předmětného zboží do režimu vývozu může být předem ověřeno **otiskem služebního razítka a podpisem pověřeného zaměstnance celního úřadu.**“

☞ KOMPETENČNÍ

☞ OPERATIVNÍ

☞ DEFINIČNÍ

- ☞ „Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.“

❏ ODKAZUJÍCÍ

- ❏ „Náhradu za vazbu a výkon trestu odnětí svobody přesahující tři měsíce je v rozsahu a za podmínek stanovených v § 23 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., povinen poskytnout příslušný ústřední orgán státní správy republiky.“

❏ BLANKETOVÉ

- ❏ „Ministerstvo financí upraví vyhláškou tvorbu a způsob užívání fondu kulturních a sociálních potřeb.“

❏ INTERTEMPORÁLNÍ

- ❏ „Práva a povinnosti z omezení převodu nemovitostí, jež vzniklo před účinností tohoto zákona, se řídí dosavadními předpisy.“

❏ KOLIZNÍ

- ❏ „Právní poměry vzniklé z jednostranných právních úkonů se řídí právním řádem státu, v němž má dlužník bydliště (sídlo).“

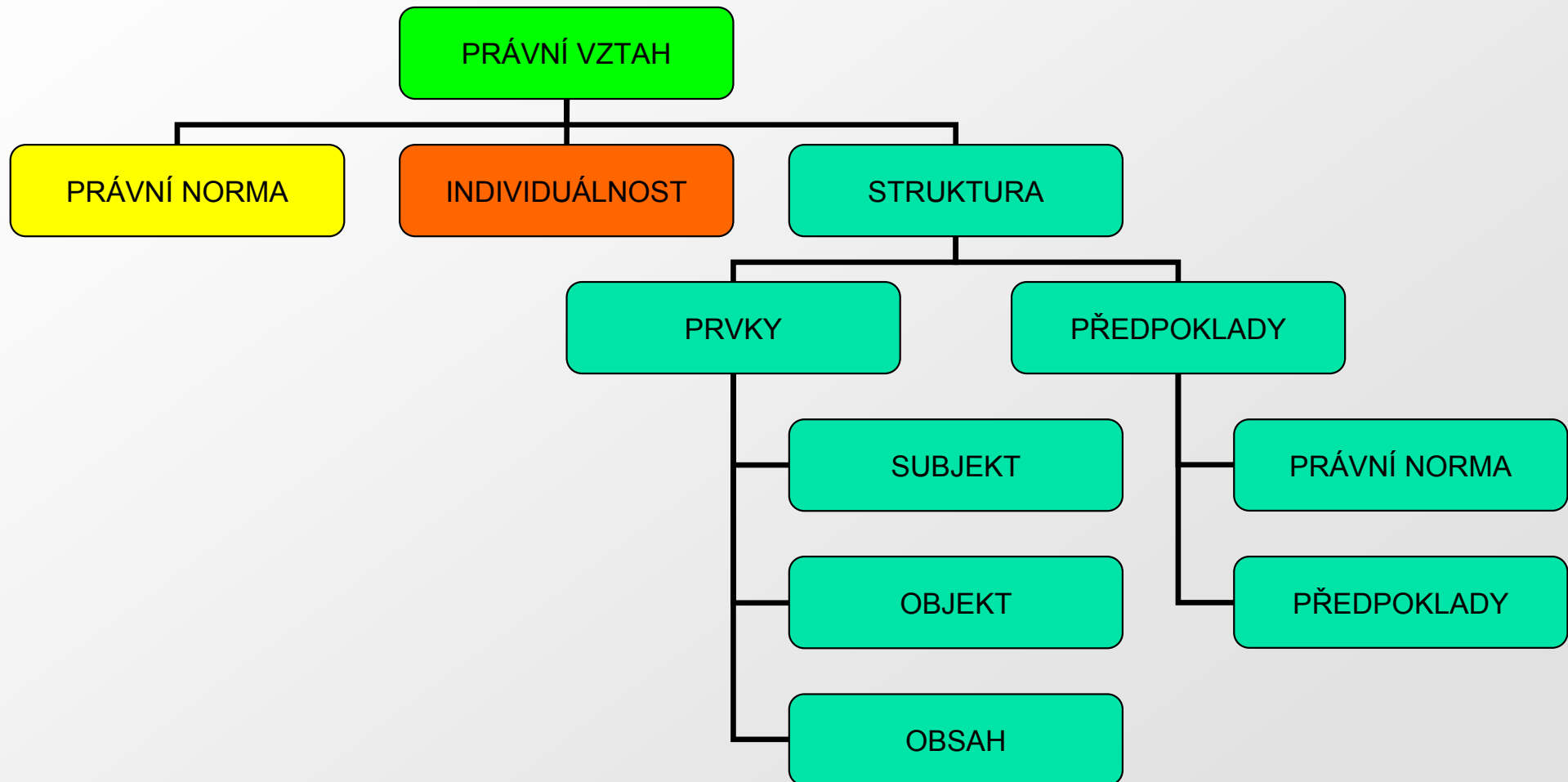
❏ TELEOLOGICKÉ

- ❏ „ČR a Společenství budou postupně vytvářet oblast volného obchodu v přechodném období v maximálním trvání deseti let, počínaje vstupem této dohody v platnost, v souladu s ustanoveními této dohody a v souladu s ustanoveními Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT).“

Právní vztahy

- Jedná se o takový typ vztahů mezi lidmi (právními subjekty), v nichž vystupují jako nositelé subjektivních práv a povinností.
- Charakter:
  - regulativní → pozitivní působení (rys) regulace
  - volní → podstatná je lidská vůle (ale lze i bez ní)

Právní vztah - struktura

- subjekt
  - „hybatel právního vztahu“
  - fyzické nebo právnické osoby
- objekt
  - to, k čemu směřují vzájemná práva a povinnosti subjektů
- obsah
  - oprávnění a povinnosti subjektů

SUBJEKT OBJEKT

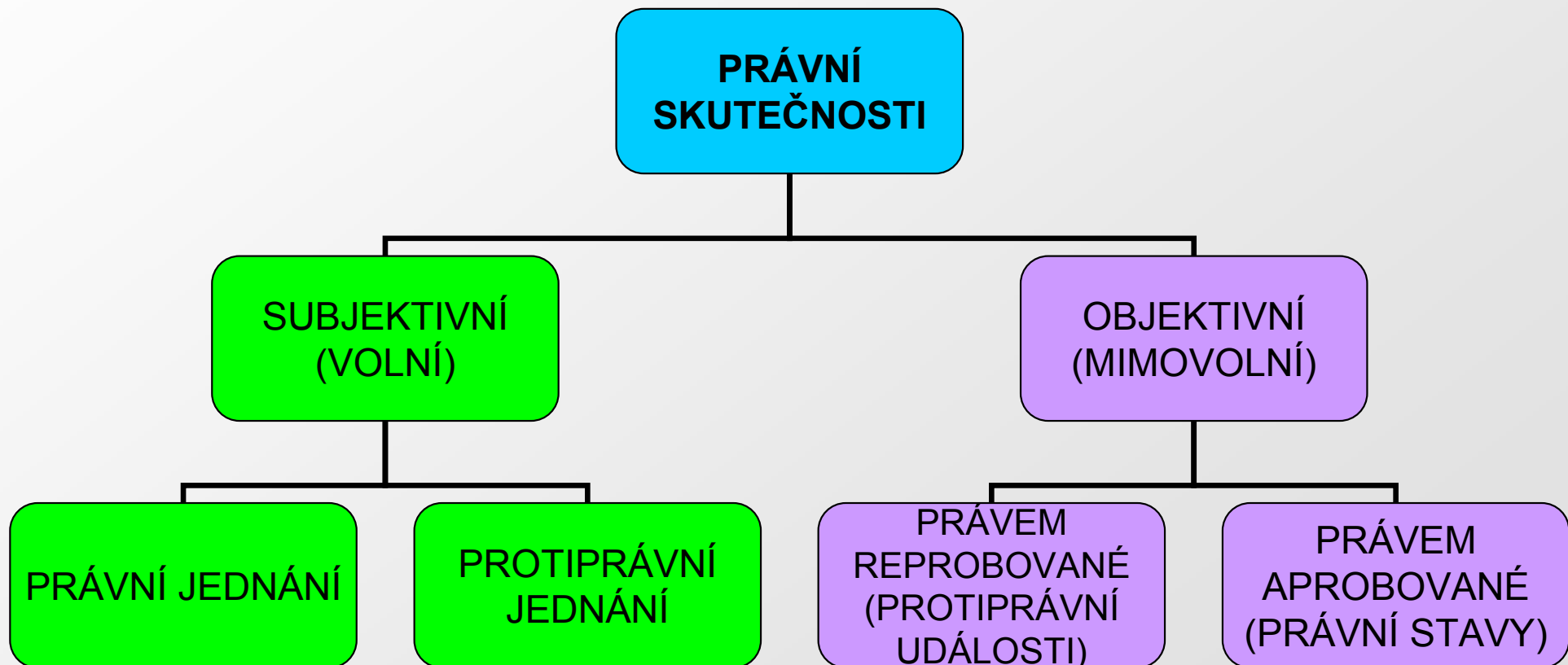
- ▣ Podstatná je právní subjektivita
  - ▣ dvě (tři) složky
    - ▣ způsobilost k právům a povinnostem (pasivní složka)
    - ▣ způsobilost k právním úkonům (aktivní složka)
      - ▣ deliktní způsobilost (způsobilost k protiprávnímu jednání)
-
- ▣ primární objekt – lidské jednání
  - ▣ **sekundární objekt** (předmět):
    - ▣ věci
    - ▣ výsledky tvůrčí duševní činnosti
    - ▣ chování a výsledek chování
    - ▣ hodnoty lidské osobnosti
    - ▣ hmotné objekty, které jsou živými tkáněmi

OBSAH

- Oprávnění a povinnosti subjektů
- subjektivní práva
  - absolutní
  - relativní
- subjektivní povinnosti
  - dare
  - facere
  - non facere (omittere)
  - pati

Právní skutečnosti

V hypotéze normy předvídané skutečnosti (podmínky, okolnosti), za nichž dochází ke změně, vzniku nebo zániku právního vztahu.

- právní jednání
  - právní úkony
  - individuální právní akty
- protiprávní jednání
  - deliktní jednání
    - veřejnoprávní delikty
    - soukromoprávní delikty
- události a stavy obvykle právní
  - narození
  - smrt
  - běh času (lhůty, doby, konkrétní časový údaj)
- události a stavy obvykle protiprávní
  - pracovní úraz
  - nemoc z povolání

Právní úkony

- ❏ Takové jednání subjektu, s nímž norma spojuje právní následek proto, že jednající o tento následek usiloval → projev vůle směřující ke změně, vzniku nebo zániku práv a povinností.
- ❏ Náležitosti
  - ❏ obecné (náležitosti osoby)
  - ❏ náležitosti vůle (skutečná, vážná, svobodná a prostá omylu)
  - ❏ náležitosti projevu vůle (srozumitelnost, určitost, forma)
  - ❏ shoda vůle s projevem
  - ❏ plnění musí být možné a dovolené

- ☒ Za škodu odpovídá i ten, kdo ji způsobil úmyslným jednáním proti dobrým mravům.
- ☒ Občan České republiky, který za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu koná službu v nepřátelském vojsku nebo v nepřátelském ozbrojeném sboru, bude potrestán odnětím svobody na deset až patnáct let nebo výjimečným trestem.
- ☒ Znamená-li prodlení dlužníka nebo věřitele podstatné porušení jeho smluvní povinnosti, je druhá strana oprávněna od smlouvy odstoupit, jestliže to oznámí straně v prodlení bez zbytečného odkladu poté, kdy se o tomto porušení dověděla.
- ☒ Právnícká osoba nebo fyzická osoba-podnikatel, která je v úpadku, je povinna bez zbytečného odkladu podat návrh na prohlášení konkursu. Právnícká osoba v likvidaci má tuto povinnost, jen je-li předlužena.

Právní skutečnosti – třídění podle důkazu

- dokazatelné
- předpokládané
  - domněnky
    - vyvratitelné
    - nevyvratitelné
  - fikce
- známé
  - notoriety
  - známé z úřední povinnosti

- ☒ Jestliže si adresát uložené písemnosti písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla k vyzvednutí připravena, nevyzvedne, písemnost se považuje za doručenou posledním dnem této lhůty.
  - ☒ Narodí-li se dítě v době od uzavření manželství do uplynutí třístého dne po zániku manželství nebo po jeho prohlášení za neplatné, považuje se za otce manžel matky.
  - ☒ Manžel může do šesti měsíců ode dne, kdy se dozví, že se jeho manželce narodilo dítě, popřít u soudu, že je jeho otcem.
- ☒ Bylo-li odsouzení zahlazeno, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.
- ☒ Jestliže orgán ve lhůtě pro vyřízení žádosti neposkytl informace či nevydal rozhodnutí podle § 15 odst. 1, má se za to, že vydal rozhodnutí, kterým informace odepřel. Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání do 15 dnů ode dne, kdy uplynula lhůta pro vyřízení žádosti.